

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının tespit kararı işletmeye yöneliktir. 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmeleri Grev ve Lokavt Kanununun 15. maddesine göre, işletme toplu iş sözleşmesi için itiraz, işletme merkezinin bulunduğu yerdeki iş mahkemesine yapılır. Mahkemece Bölge Müdürlüğünün bulunduğu yerdeki iş mahkemesinin yetkili olduğu düşüncesiyle yetkisizlik kararı verilmesi bozmayı gerektirmiştir.

9.HD.20.09.2004, E. 2004/24786 K. 2004/19237

2822 Sayılı Kanun gereğince olumlu ve olumsuz yetki tespitine itirazlarını işyerinin veya işletme merkezinin bağlı olduğu Bölge Çalışma Müdürlüğünün bulunduğu yerdeki iş davalarına bakmakla görevli İş mahkemesine yapılması gerekir. 2822/m.15

9.HD.04.07.2006, E. 2006/18561 K. 2006/19698

506 sayılı Kanun'un 80/6. maddesi Kurum alacaklarının tahsilinde 6183 sayılı Kanun'un uygulanmasından doğacak uyuşmazlıkların çözümlenmesinde; alacaklı sigorta müdürlüğünün bulunduğu yer iş mahkemesinin yetkili olacağı hükmünü içermektedir.

Anılan maddeyle getirilen yetkiye ilişkin hüküm Kurum alacaklarını kamu alacağı düzeyine getirdiğinden sözü edilen yetki kuralı kamu düzeni ile ilgili, buyurucu ve özel nitelikte bir hüküm olup, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'na nazaran uygulama önceliğine sahiptir.

HGK.02.03.2005, E. 2005/10-79 K. 2005/138

Dava, nitelikçe 2926 sayılı Kanun gereği sigortalılık süresinin tespiti istemine ilişkindir. Hakiki veya hükmi bir şahsın muhtelif mahallerde şubeleri bulunduğu takdirde, o şubenin muamelesinden dolayı, o şubenin bulunduğu mahalde dahi davanın ikame edilebileceği hükmü öngörülmüştür. Anayasanın 141/son maddesi gereğince hakim en az giderle ve en kısa sürede davayı sonuçlandırmakla yükümlüdür. Esasen, şubenin bulunduğu yerlerde, davalara, Genel Müdürlüğü temsilen Kurum Avukatlarının katıldığı da söz götürmez. Hal böyle olunca, davanın yetkili mahkemede açıldığı kabul edilerek, davanın görülmesi gerekirken yetkisizlik kararı verilmesi isabetli değildir.

10.HD. 01.11.2007, E. 2007/19082 K. 2007/18222

Davacı, 2926 sayılı yasa kapsamında sigortalı olduğunun ve bu tarih itibariyle resen tescil işleminin yapılması gerektiğinin tespiti ile var ise prim farklarının tahsili konusunda davalı Kurumun hakkı bulunduğu tespitine karar verilmesini istemiştir.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 9 ve 17. maddeleri uyarınca Bağ-Kur Genel Müdürlüğü aleyhine açılan iş bu davanın; ya anılan Genel Müdürlüğünün bulunduğu Ankara'da, yada şubesinin bulunduğu Artvin İş Mahkemesinde açılması gerekir. Davalı Kurum vekilinin; davaya bakmaya Artvin İş Mahkemesinin yetkili olduğuna dair yetki itirazı dikkate alınarak dava dilekçesinin yetki yönünden reddine karar verilmesi gerekir.

10.HD. 03.04.2007, E. 2006/20064 K. 2007/5100

Bağ-Kur Genel Müdürlüğü aleyhine açılan davanın ya Genel Müdürlüğün bulunduğu Ankara ya da şubesinin bulunduğu mahaldeki İş Mahkemesinde açılması gerekir.

10.HD.26.01.2004, E. 2003/9277 K. 2004/374

Davacı, davalı işverene ait işyerinde geçen çalışmalarının tespitini istemiştir. Mahkemece dava dilekçesinin yetki yönünden reddine karar verilmiştir. Sosyal Sigortalar Kurumu aleyhine açılan davalarda, Kurumu temsilen Kurum avukatlarının, şubenin bulunduğu yerde Kurum aleyhine davaları takip etme yetkisi vardır. Mecburi dava arkadaşlarından birinin aleyhine dava açma olanağı olan yerde, yetki itirazı dinlenemez.

21.HD.11.05.2004, E. 2004/4365 K. 2004/4653

Tarım Bağ-Kur sigortalılığının tespiti istemine ilişkin davada, uyuşmazlık, hükmi şahsın şubesinin bulunduğu yerde dava açılabilmesi için, uyuşmazlığın dava açılan şubenin muamelesinden kaynaklanmasının gerekip gerekmeyeceğine ilişkindir.

1086 sayılı HUMK'nın 17. maddesine göre, gerçek veya tüzel kişinin değişik yerlerde şubeleri bulunduğu takdirde, o şubenin muamelesinden dolayı, o şubenin bulunduğu yerde dahi dava açılabilir. Muamelenin doğrudan şube işleminden kaynaklanması zorunlu olmayıp, genel müdürlük adına işlem yapmak üzere dava ikame edilen yerde şubenin bulunması yeterlidir. Esasen, şubenin bulunduğu yerlerde, davalara, Genel Müdürlüğü temsilen Kurum avukatları takibe yetkili olduğundan şubenin bulunduğu yerde Bağ-Kur Genel Müdürlüğü aleyhine dava açılabilir.

21.HD.06.11.2006, E. 2006/11325 K. 2006/11524

x İş Mahkemelerinin yetkisi, kamu düzeninden olup emredici kural olduğundan başka bir mahkemenin sözleşme ile yetkili bulunması imkanı yoktur. Diğer taraftan yetkinin kamu düzenine ait olduğuna hallerde yetki itirazı ilk itiraz değildir. Taraflar her zaman bu itirazda bulunabilecekleri gibi mahkemede her zaman kendiliğinden yetkili olup olmadığını inceler.

9.HD. 26.05.2008, E. 2008/20378 K. 2008/12778

İş kazasının meydana geldiği yerde, SEKA Dalaman İşletmesi Müdürlüğü tüzel kişiliğe sahip olduğuna göre, aynı konuda davalı gösterilen SEKA Genel Müdürlüğü hakkındaki davanın husumet yönünden reddi gerekir.

9.HD. 09.06.1989, E. 1989/4794 K. 1989/5308

İş kazasından dolayı açılacak tazminat davalarına, davalının; ya da birden fazla olmaları durumunda davalılardan birinin ikametgahı veya işçinin, işini yaptığı yer için yetkili mahkemede bakılabileceğinden; işverenle taşeron arasında bu kurala aykırı olarak imzalanan yetki sözleşmesi, işçi açısından bağlayıcı olamaz.

21.HD. 29.04.1997, E. 1997/2738 K. 1997/2857

Dava iş kazası sonucu yaralanmadan doğan maddi ve manevi tazminat talebine ilişkindir. İş Mahkemelerinde açılacak her dava açıldığı tarihte dava olunanın Türk Medeni Kanunu gereğince ikametgahı sayılan yer mahkemesinde bakılabileceğı gibi, işçinin işini yaptığı işyeri için yetkili mahkemede de bakılabilir. Bunlara aykırı sözleşme muteber sayılmaz. Maddenin açık hükmüne göre davacının iki seçimlik hakkı vardır. Birincisi, davalıların Türk Medeni kanunu gereğince ikametgahı sayılan yer mahkemesinde, diğeri de, işini yaptığı işyeri için yetkili mahkemede dava açmasıdır. Somut olayda, davacı seçimlik hakkını kullanarak işini yaptığı işyerinin bulunduğu Düzce'deki davasını açmış olduğuna açıktır.

x Bütün bunlardan başka, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 21. maddesine göre **haksız fiilden kaynaklanan davanın** fiilen vuku bulduğu mahal mahkemesinde açılması mümkün olduğuna gibi 9/2 maddesine göre de, davalı birden fazla ise, dava bunlardan birinin ikametgahının bulunduğu mahkemede de açılacağı açık seçiktir.

21.HD.15.04.2003, E. 2003/3356 K. 2003/3374

Davacı, iş kazası sonucu maluliyetinden doğan maddi ve manevi tazminatın ödetilmesine karar verilmesini istemiştir. Uyuşmazlığın yasal dayanağı 5521 Sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 5. maddesi olup anılan maddede İş Mahkemelerinde açılacak her dava açıldığı tarihte dava olunanın Türk Medeni Kanunu gereğince ikametgahı sayılan yer mahkemesinde bakılabileceğı gibi işçinin işini yaptığı işyeri için yetkili mahkemede de bakılabileceğı, 5521 Sayılı Kanunun 15. maddesinin yollamada bulunduğu H.U.M.K.nun 9. maddesinde ise davalıların birden fazla olması halinde ise davanın bunlardan birinin ikametgahı mahkemesinde açılabilceğı bildirilmiştir. Davalı işveren şirketler nitelikçe tüzel kişiliğe haiz ticaret şirketleridir. Tüzel kişilere karşı açılacak davalarda yetkili mahkeme tüzel kişinin ikametgahının (merkezinin) bulunduğu yer mahkemesidir.

21.HD.28.09.2010, E. 2010/11021 K. 2010/9153

Davacılar iş kazası sonucu ölen murislerinden dolayı maddi ve manevi tazminat isteminde bulunmuşlar, mahkemece davanın Kartal İş Mahkemesi'nin yetkisi dahilinde bulunduğu cihetle yetkisizlik kararı verilmiş ise de bu sonuç usul ve yasaya aykırı olmuştur.

Mahkemece 5521 sayılı yasanın 5.maddesi, HUMK 187/2, 23, 478. maddeleri gözönüne alınmaksızın yetkisizlik kararı verilmesi özellikle davalı tarafça süresinde ve yöntemince yetki itirazı bulunmadığı halde, davanın esasının incelenmesi yerine doğrudan yetkisizlik kararı verilmesi usule ve yasaya aykırıdır. Bozma nedenidir.

Davacılar iş kazası sonucu ölen murislerinden dolayı maddi ve manevi tazminat isteminde bulunmuşlar, mahkemece davanın Kartal İş Mahkemesinin yetkisi dahilinde bulunduğu cihetle yetkisizlik kararı verilmiş ise de bu sonuç usul ve yasaya aykırı olmuştur.

Somut olayda uyuşmazlık; mahkemenin kendiliğinden yetkisizlik kararı verip vermeyeceği noktasında toplanmaktadır. Bu yönüyle davanın yasal dayanağı 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanun'un 5. maddesidir. Anılan madde hükmüne göre, iş mahkemesinde açılacak her dava, açıldığı tarihte dava olunanın Türk Medeni Kanun gereğince ikametgahı mahkemesi sayılan yer mahkemesinde bakılabileceği gibi, işçinin işini yaptığı yer mahkemesinde de bakılabilir. Öte yandan HUMK.'nun 187/2. maddesinde yetki itirazının ilk itirazlarından olduğu 23.maddesinde de davalıya tanınmış bir hak olduğu açıkça vurgulanmıştır.

x Ayrıca, kamu düzenine ilişkin bir yetki kuralı söz konusu olduğu hallerde kendiliğinden (re'sen), kamu düzenine ilişkin yetki kuralının söz konusu olmadığı hallerde ise, ilk itiraz olarak ileri sürüldüğü takdirde yetkisizlik kararı verilebilir.

Sözlü yargılama usulü uygulanan iş mahkemesinde, ilk itirazlarda bulunan yetki itirazının HUMK'nun 478. maddesi uyarınca en geç tayin olunan ilk oturumda esas davaya girişilmesinden önce bildirilmesi zorunludur. İtiraz edilmemesi halinde mahkemenin yetkisi kabul edilmiş sayılır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 12.12.1962 gün ve 4/155 Esas, 108 Karar sayılı kararı bu yöndedir. Bu yönüyle dava konusu olan olayda Kamu düzenine ilişkin bir yetki kuralı olmadığına ve usulüne uygun yetki itirazı da bulunmadığına göre, mahkemece kendiliğinden yetkisizlik kararı verilemeyeceği ortadadır.

Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular dikkate alınmaksızın ve özellikle davalı tarafça süresinde ve yöntemince yetki itirazında bulunmadığı halde, davanın esasının incelenmesi yerine doğrudan yetkisizlik kararı verilmesi usule ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

21.HD. 03.04.2006, E. 2005/13291 K. 2006/3430

Davacı, murisinin iş kazası sonucu ölümünden doğan maddi ve manevi tazminatın ödetilmesine karar verilmesini istemiştir. Her iki davalının da ikametgahlarının Mersin olduğu dosya içeriğinden anlaşılmaktadır. Bu duruma göre davanın davalıların ikametgahı mahkemesinde açıldığı anlaşıldığından işin esasına girilmek gerekirken davalıların isimlerindeki harf hatasının ve temsilcide yanılmanın düzeltildiği göz ardı edilerek yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

21.HD. 08.11.2005, E. 2005/6198 K. 2005/10611

x Dava, iş kazasına bağlı olarak Kurumun rücu tazminat talebine ilişkin olduğundan davaya bakmakla yetkili mahkeme iş kazasının meydana geldiği mahal mahkemesidir.

10.HD.02.05.2002, E. 2002/3250 K. 2002/3775

5521 sayılı Yasa'nın 5. maddesi hükmüne göre, İş Mahkemesinde açılacak her dava, açıldığı tarihte dava olunanın Türk Medeni Kanunu gereğince ikametgahı sayılan yer mahkemesinde bakılacağı gibi, işçinin işini yaptığı yer mahkemesinde de bakılabilir.

Mahkemece işin esasının incelenmesi gerekirken Yetkisizlik kararının nihai bir karar olduğu ve yetkisizlik kararı veren mahkemenin davadan elini çektiği düşünülmesizin davanın hem yetkisizlik hem de sıfat yokluğundan (husumetten) reddine karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

21.HD. 01.06.2007, E. 2006/15937 K. 2007/9013

www.TazminatHukuku.com